

Raadsvergadering: 7 november 2024
 Portefeuillehouder(s): G.A. Suanet
 Commissie d.d.: n.v.t.
 Aantal bijlagen: 4

Onderwerp:

Financiële effecten septembercirculaire 2024.

Voorgesteld besluit

- Kennis te nemen van de septembercirculaire 2024 en de daarbij behorende financiële effecten voor de gemeente Heemskerk.
- De financiële effecten van dit raadsvoorstel te verwerken via de 11^e wijziging van de begroting 2024 (effecten jaar 2024) en de 1^e wijziging van de begroting 2025 (effecten 2025 en verder).

Geheimhouding

Dit stuk is openbaar.

Planning

Fase & besluitvorming	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt 2024	Nov 2024	Dec
College										22		
Commissievoorstel (indien van toepassing)												
Commissie												
Raad											7	
Uitvoering												

Inleiding

Het college informeert u met dit raadsvoorstel over de uitkomsten van de septembercirculaire 2024. Op 17 september jl. heeft Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) de septembercirculaire gepubliceerd, met de laatste informatie betreffende de middelen die het kabinet aan de gemeenten ter beschikking stelt voor het huidige boekjaar en de volgende jaren.

Op 7 oktober jl. heeft de minister van Financiën de Tweede Kamer geïnformeerd over een aanpassing in het accres voor gemeenten en provincies door een per abuis onjuiste verwerking van de CPB-cijfers. Indicatief gaat het om afgerond € 50 miljoen extra accres in 2025 oplopend naar € 175 miljoen in 2028. Voor Heemskerk gaat het om € 100.000 oplopend naar € 375.000. In Tabel 3 Effect op de meerjarenraming is dit element apart toegevoegd en is in de bijgewerkte stand van de begroting na septembercirculaire 2024 meegenomen.

De financiële effecten van de septembercirculaire 2024 worden voor het begrotingsjaar 2024 verwerkt

D/2024/685704

Z0C27E68A55

in de 11^e begrotingswijziging 2024 en de overige jaren in de 1^e begrotingswijziging van de (concept) Begroting 2025-2028.

De uitkomsten van dit raadsmemo kunt u betrekken bij de behandeling van de (concept)Begroting 2025-2028 in uw raad op 7 november aanstaande.

Toelichting op het voorstel (onderbouwing)

1. Algemeen

Gemeenten ontvangen in principe op drie tijdstippen in het jaar de informatie over de gemeentefondsuitkeringen:

- In mei op basis van de Voorjaarsnota;
- In september op basis van de Miljoenennota;
- In december, ter afronding van het lopende jaar, op basis van de Najaarsnota.

De meldingen zijn steeds onder het voorbehoud van parlementaire goedkeuring.

Vanaf het jaar 2024 is de financieringssystematiek van het gemeentefonds gewijzigd. De jaarlijkse toe- of afname van het gemeentefonds, accres genoemd, is gekoppeld aan de ontwikkeling (8-jaars) van het Bruto Binnenlands Product (Bbp). De wijziging in financieringssystematiek zou in eerste instantie ingaan in 2027, maar is nu vervroegd ingevoerd.

2. Uitkomst septembercirculaire 2024 (bruto effect = algemene uitkering)

De financiële uitkomst van de septembercirculaire 2024 ten opzichte van de meicirculaire 2024 is positief voor alle begrotingsjaren (2024 t/m 2028).

Tabel 1: Vergelijking septembercirculaire 2024 / meicirculaire 2023

Financieel beeld 2024-2028 (Bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027	2028
Uitkering o.b.v. septembercirculaire 2024	84.132	85.426	81.897	81.702	81.490
Uitkering o.b.v. meicirculaire 2024	83.916	84.307	80.124	79.822	79.964
Mutatie algemene uitkering	216	1.119	1.772	1.880	1.525

3. Te alloceren middelen (lasten) / (taak)mutaties

Bij de gemeente Heemskerk wordt de beleidsregel gehanteerd dat 'middelen het beleid volgt'. Dit betekent, dat middelen voor de (taak)mutaties pas beschikbaar worden gesteld, wanneer de organisatie via een onderbouwd voorstel, aan het college wordt gevraagd deze middelen voor het beleid in te zetten. Wanneer dit gebeurt, leidt dit tot een aanpassing van de meerjarenraming.

Voor een aantal mutaties vinden wij het wenselijk een voorstel te doen om al middelen op te nemen in een stelpost (taakmutaties septembercirculaire). Dit omdat het middelen voor het uitvoeren van een wettelijke taak betreft waarop zeer waarschijnlijk een beroep moet worden gedaan. Niet op voorhand alloceren zou een vertekend beeld geven van de financiële positie.

In tabel 2 zijn deze items opgenomen.

Tabel 2: Te alloceren middelen / (taak) mutaties

Financieel beeld 2024-2028 (Bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027	2028
1. Wet betaalbare huur	-27	-34	-29	-16	-13
2. Alleenverdienersproblematiek 2023-2024	-51				
3. Openbare bibliotheken		-116	-116		
4. Integratie-uitkering Participatie		-44	-44	-43	-43
Totaal gealloceerde middelen	-78	-194	-190	-59	-55

Een toelichting van de te alloceren middelen (lasten) vindt u terug in bijlage I.

4. Effect septembercirculaire op meerjarenraming

De uitkomst van de septembercirculaire heeft het volgende effect op de meerjarenraming van de

gemeente:

Tabel 3: Effect op meerjarenraming

Saldo meerjarenbegroting 2024-2028 (Bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027	2028
Saldo Begroting 2024 / (concept) Begroting 2025-2028	10	200	-3.007	-3.841	-3.949
1e begrotingswijziging 2023 (vastgesteld door de raad d.d. 7-11-2023)	177				
Bestuursrapportage 2024-I (vastgesteld door raad d.d. 27-6-2024)	-1.905				
Bestuursrapportage 2024-II (besluitvorming raad d.d. 12-12-2024)	n.n.b.				
- w.o. de effecten meicirculaire 2024	1.124				
Saldo na Bestuursrapportage 2024 I + effecten meicirculaire 2024	-593	200	-3.007	-3.841	-3.949
		-	-	-	-
Effecten septembercirculaire 2024					
Bruto effect algemene uitkering	216	1.119	1.772	1.880	1.525
Te alloceren middelen	-78	-194	-190	-59	-55
Vervallen besparing Jeugdzorg			-900	-900	-900
Nagekomen correctie op het accres		100	175	275	375
Netto effect algemene uitkering	138	1.025	858	1.196	945
Stand Begroting 2024-2028 na septembercirculaire 2024	-455	1.225	-2.150	-2.646	-3.004

Toelichting Baten:

Effect meicirculaire 2024, zie Raadsmemo meicirculaire 2024, d.d. 18 juni 2024 (D/2024/661507).

Een toelichting op het bruto effect op de algemene uitkering naar aanleiding van de septembercirculaire 2024 vindt u terug in bijlage II in dit raadsmemo.

Conclusie

Voor het jaar 2024 en de jaren 2025 t/m 2028 stijgt de algemene uitkering uit Gemeentefonds en verbetert het financiële perspectief.

Verwerking financiële effecten

Zoals aangegeven in de Raadsmemo meicirculaire 2024 worden de financiële effecten van de meicirculaire 2024 verwerkt voor het begrotingsjaar 2024 in de 2^e bestuursrapportage 2024 en zijn de financiële effecten 2025 en verder meegenomen in de (concept) Begroting 2025-2028.

De financiële effecten van de septembercirculaire 2024 voor het begrotingsjaar 2024 worden verwerkt in de 11^e begrotingswijziging 2024. De financiële effecten voor 2025 en verder worden verwerkt in de 1^e begrotingswijziging van de (concept) Begroting 2025-2028.

Gevolgen regeerakkoord die impact hebben op het speelveld van de gemeenten

Op 9 juli jl. is unaniem de motie aangenomen "Breng gevolgen regeerakkoord Kabinet Schoof in beeld" (motie compleet beeld PSN 2025-2028, motienummer M 2024-5). In de raadsinformatiebijeenkomst van 1 oktober jl. over de ombuigingsopgaven gemeente Heemskerk heeft de portefeuillehouder Financiën aangegeven dat in dit raadsvoorstel ingaan zou worden op deze motie.

Op vrijdag 13 september 2024 is het Regeerprogramma verschenen. Dit regeerprogramma is een Uitwerking van het hoofdlijnenakkoord door het kabinet. In dit document van 138 pagina's wordt het woord 'gemeente' 70 keer gebruikt. In veel gevallen in combinatie met de woorden "samen met". Helaas is het niet heel concreet en bevat het ook niet veel nieuwe inzichten ten opzichte van het hoofdlijnenakkoord dat op 16 mei 2024 is gepresenteerd door de regeringspartijen PVV, VVD, NSC en BBB.

De VNG geeft in een eerste reactie het volgende aan: "De VNG heeft met belangstelling kennisgenomen van het regeerprogramma van het nieuwe kabinet. We waarderen de open uitnodiging om samen te werken aan de maatschappelijke opgaven. Daarbij constateren we dat de inhoud van dat programma nog veel ruimte laat in de uitwerking en bij gemeenten veel vragen oproept." En ook het volgende: "We waarderen de aandacht in het regeerprogramma voor de

versterking van de rechtstaat en de toegankelijkheid van de overheid voor inwoners. Tegelijkertijd maken we maken ons ernstige zorgen over de gevolgen van de ontwikkeling van de gemeentefinanciën voor de balans tussen taken en middelen van gemeenten. Die balans is nodig zodat gemeenten taken in het belang van hun inwoners goed uit kunnen voeren. Het kabinet geeft aan dat taken en middelen voor gemeenten in balans moeten zijn, maar maakt dat nog niet concreet.” En tenslotte: “Met betrekking tot bestaanszekerheid en het bouwen van woningen zien wij gedeelde ambities met het kabinet. We zien nog wel een kloof tussen die ambities en tekortschietende middelen van gemeenten. Om hier samen snel stappen naar voren te zetten, willen we graag op korte termijn met het kabinet in gesprek.” Als bijlage is de VNG reactie in de vorm van de bijzondere ledenbrief toegevoegd.

Zoals te lezen uit deze eerste reactie van de VNG is er zelfs op landelijk niveau nog veel onduidelijk. Het is dan ook voor onze gemeente Heemskerk niet goed mogelijk om specifiek inzicht te verschaffen van alle maatregelen die impact en/of betrekking hebben op het speelveld van onze gemeente. Het college zal alert zijn op alle mogelijke implicaties voor onze gemeente vanuit het regeerprogramma. De bijzondere ledenbrief van de VNG en de septembercirculaire van het gemeentefonds zijn op dit moment het meest tastbaar.

Mocht er evenwel wel meer duidelijk worden, zal dit via de gebruikelijk weg aan u kenbaar worden gemaakt.

Invloed kaders op keuzeruimte

Het college stelt de raad voor de financiële effecten van de septembercirculaire 2024 via een begrotingswijziging te verwerken.

Door het college overwogen alternatieven

Zie toelichting op het voorstel.

Regionale samenwerking en couleur locale

Niet van toepassing.

Risico's

Niet van toepassing.

Financiën

Naar aanleiding van de informatie uit de septembercirculaire 2024 en de nagekomen informatie ontvangen wij in alle begrotingsjaren meer algemene uitkering (bruto-effect). Voorgesteld wordt om een aantal zaken te alloceren aan het doel waar de toevoeging op is gebaseerd. Het netto-effect heeft voor alle begrotingsjaren en positief effect op het begrotingssaldo (zie Tabel 3).

Participatie

Niet van toepassing.

Communicatie

Niet aan de orde.

Uitvoering

Niet van toepassing.

Bijlage

Bijgevoegd als bijlage is de Septembercirculaire 2024 ontvangen op 17 september 2024 van het ministerie van BZK en de Bijzondere ledenbrief VNG mbt de Rijksbegroting 2025 d.d. 25 september 2024.

Aan het raadsvoorstel is toegevoegd Bijlage I Toelichting op de te alloceren middelen (lasten) / (taak)mutaties en Bijlage II Inzicht mutaties algemene uitkering septembercirculaire 2024.

Achterliggende documenten

Niet aan de orde.

Heemskerk, 22 oktober 2024

Burgemeester en wethouders van Heemskerk,
de secretaris, de burgemeester,

Toelichting op de te alloceren middelen (lasten) / (taak)mutaties

Financieel beeld 2024-2028 (Bedragen x€ 1.000)	2024	2025	2026	2027	2028
1. Wet betaalbare huur	-27	-34	-29	-16	-13
2. Alleenverdienersproblematiek 2023-2024	-51				
3. Openbare bibliotheken		-116	-116		
4. Integratie-uitkering Participatie		-44	-44	-43	-43
Totaal gealloceerde middelen	-78	-194	-190	-59	-55

Bij de gemeente Heemskerk wordt de beleidsregel gehanteerd dat 'middelen het beleid volgt'. Dit betekent, dat middelen voor de (taak)mutaties pas beschikbaar worden gesteld, wanneer de organisatie via een onderbouwd voorstel, aan het college wordt gevraagd deze middelen voor het beleid in te zetten. Het niet beschikbaar stellen van middelen voor het beleid, leidt tot een saldoverbetering..

Voor een aantal mutaties vinden wij het toch wenselijk al middelen op te nemen in een stelpost taakmutaties septembercircularisatie. Dit omdat het middelen voor het uitvoeren van een wettelijke taak betreft waarop zeer waarschijnlijk een beroep op wordt gedaan. Niet op voorhand alloceren zou een vertekend beeld geven van de financiële positie.

De items worden hieronder toegelicht met de tekst opgenomen in de septembercircularisatie.

1. Wet betaalbare huur

Met de Wet betaalbare huur wordt de op 1 juli 2023 in werking getreden Wet goed verhuurderschap gewijzigd. Daarmee krijgen gemeenten de bevoegdheid om toezicht te houden en handhavend op te treden met betrekking tot:

- De maximale huurprijzen die gelden op grond van het woningwaarderingssysteem (WWS).
- De maximale huurverhogingen in de gereguleerde sector.
- De informatieplicht op verhuurders om hun huurders een puntentelling te overleggen bij het afsluiten van een contract.

Het Rijk stelt middelen ter beschikking om gemeenten financieel te ondersteunen bij de implementatie en uitvoering van het wetsvoorstel. De financiering bestaat uit een incidentele bijdrage van circa € 5,5 miljoen in 2024 voor de eenmalige kosten die gemeenten maken bij de implementatie van het wetsvoorstel. Deze implementatiegelden worden verdeeld aan de hand van de grootte van de gemeenten.

Daarnaast ontvangen gemeenten een bijdrage voor het ontvangen en behandelen van meldingen en de handhaving op deze meldingen. Voor deze werkzaamheden ontvangen gemeenten vanaf 2024 een structurele bijdrage van circa € 6,5 miljoen per jaar. Deze middelen worden verdeeld op basis van het aandeel private huur per gemeente en de lokale woningmarktdruk (gemeten op basis van de gemiddelde WOZ-waarde).

Vanwege de piekperiode in de eerste jaren na inwerkingtreding van de wet is er een aanvullende incidentele bijdrage beschikbaar. De incidentele middelen worden in de periode 2024-2028 uitgekeerd op basis van inschattingen van de piek. Daarmee wordt er zorg voor gedragen dat de gemeenten die naar verwachting veel meldingen zullen ontvangen, hiervoor ook gecompenseerd worden. Deze incidentele middelen worden eveneens verdeeld op basis van het aandeel private huur per gemeente en de lokale woningmarktdruk (gemeten op basis van de gemiddelde WOZ-waarde).

2. Alleenverdienersproblematiek 2023-2024

Gemeenten kunnen financiële ondersteuning bieden aan huishoudens die als gevolg van de alleenverdienersproblematiek in 2023 en 2024 onder het bestaansminimum uitkomen. Gemeenten kunnen de gemiste huur- en zorgtoeslag compenseren vanuit de individuele bijzondere bijstand. De Tweede Kamer heeft met de motie Warmerdam c.s. verzocht om de betrokken huishoudens actief te

benaderen. Met de VNG is afgesproken dat gemeenten dit gefaseerd oppakken. Ter ondersteuning van gemeenten is een handreiking opgesteld. Ook konden gemeenten een lijst met vermoedelijk betrokken huishoudens opvragen bij het Inlichtingenbureau. Deze lijsten zijn begin juli verstrekt. Via deze decentralisatie-uitkering ontvangen gemeenten budget om aan de betreffende huishoudens bijzondere bijstand te verstrekken. Nu wordt een bedrag van € 22,6 miljoen uitgekeerd. Gemeente Heemskerk ontvangt voor 2024 € 51.280. Een toelichting op dit budget staat op rijksoverheid.nl. De hoogte van het budget per gemeente is mede gebaseerd op informatie van de Belastingdienst over (1) de voorlopige aantallen huishoudens waar de alleenverdienersproblematiek speelt, en (2) de gemiddelde hoogte van de misgelopen toeslagen. De budgetten worden zo nodig bijgesteld wanneer definitieve gegevens beschikbaar zijn, naar verwachting bij de meicirculaire 2025 en de meicirculaire 2026.

Dit bedrag is noodzakelijk om in 2024 uitvoering te geven aan de regeling, dit omdat in 2024 met terugwerkende kracht de alleenverdieners over 2023/2024 zullen gaan worden gecompenseerd.

3. Openbare bibliotheken

In de periode 2023-2024 konden gemeenten een specifieke uitkering ontvangen voor het versterken van het lokale bibliotheekstelsel. Daarna zal een wettelijke zorgplicht voor gemeenten worden ingevoerd ten aanzien van de openbare bibliotheek. Voor het uitvoeren van deze taak zullen gemeenten een structurele bijdrage via het gemeentefonds ontvangen. In de periode tussen de specifieke uitkering en de invoering van de wettelijke zorgplicht ontvangen de gemeenten een decentralisatie-uitkering, om zich op de periode van de zorgplicht te kunnen voorbereiden. Hiervoor is in 2025 en 2026 in totaal een bedrag van € 59,3 miljoen beschikbaar. Dit bedrag wordt over alle gemeenten verdeeld op basis van een bedrag van € 2,95 per inwoner. Voor kleinere gemeenten waar het bedrag per inwoner leidt tot een bedrag lager dan € 100.000 wordt de uitkering aangevuld tot € 100.000.

4. Integratie-uitkering Participatie

Het Rijk compenseert gemeenten via de integratie-uitkering Participatie (IU Participatie) vanaf 2025 voor de afschaffing van het lage-inkomensvoordeel (LIV) in de sociale werkvoorziening. Zie voor meer informatie het Gemeentenieuws van SZW 2024-3.

Voor het jaar 2025 wordt bij deze septembercircularisatie in totaal € 19,8 miljoen toegevoegd aan de IU Participatie. Aangezien het een bedrag per plek betreft, loopt de compensatie voor de Wsw na 2025 af met de afbouw van de Wsw (€ 13,4 miljoen in 2025, teruglopend naar € 0 vanaf 2048). De compensatie voor beschut werk loopt op met het landelijk aantal plekken in de ministeriële regeling (€ 6,4 miljoen in 2025, oplopend naar € 16,8 miljoen vanaf 2048).

De compensatie betreft structureel een bedrag per plek: € 554 per plek in beschut werk (standaardplek van 31 uur per week) en € 400 per volledige dienstbetrekking op een interne plaatsing op basis van de Wet Sociale werkvoorziening (Wsw) (standaardeenheid van 36 uur per week en gewogen naar arbeidsbeperking). Aangezien het Wsw-macrobudget binnen de IU Participatie over alle volledige dienstbetrekkingen wordt verdeeld, interne plaatsingen én detacheringen, is het bedrag per plek interne plaatsing (€ 400) omgerekend naar een bedrag per volledige dienstbetrekking. De omrekening komt uit op € 240 voor een volledige dienstbetrekking (standaardeenheid van 36 uur per week en gewogen naar arbeidsbeperking) in de Wsw. Voor werknemers in de Wsw zonder interne plaatsing komt het loonkostenvoordeel Banenafpraak structureel beschikbaar.

Voor de overige (taak)mutaties in het gemeentefonds (zie bijlage II) worden geen middelen gealloceerd.

Inzicht mutaties algemene uitkering septembercirculaire 2024

(Bedragen x€ 1.000)		2024	2025	2026	2027	2028
1	Uitkeringsfactor, algemeen					
	Afrekening ruimte onder BCF-plafond 2024 (voorschot)	882				
2	Uitkeringsfactor, ontwikkeling uitkeringsbasis, WOZ-waarden mutaties, maatstaf ozb: WOZ-waardering en aanpassing rekentarieven en hoeveelheidsverschillen	407	1.353	947	1.016	513
	Subtotaal:	407	1.353	947	1.016	513
	Taakmutaties					
3	Wet op delijkbezorging			7	7	7
4	Toezicht en handhaving aanpassing kwaliteitseisen kinderopvang	2	4			
5	Kinderopvang Sociaal Medische Indicatie		11	11	11	11
6	Bijstand jongeren norm			-16	-16	-17
7	Indexatie WMO demografie			161	316	468
8	Vervallen besparing jeugdzorg			926	940	940
9	Digitaal stelsel omgevingswet	-23	-30	-36	-41	-46
	Subtotaal:	-21	-15	1.053	1.217	1.363
	IU/DU/SU					
10	Landelijke Aanpak Adreskwaliteit (LAA)	3				
11	Wet betaalbare huur	27	34	29	16	13
12	Alleenverdienersproblematiek 2023-2024	51				
13	Openbare bibliotheken		116	116		
14	Eindelening in burgeringsplichtig (ELIP)	6				
	Subtotaal:	87	150	145	16	13
	3 D's in het sociaal domein					
15	Participatie (IU)		44	44	43	43
	Subtotaal:	0	44	44	43	43
	Stel posten					
16	Stel post ruimte onder BCF-plafond	-1.139	-413	-417	-412	-407
	Subtotaal:	-1.139	-413	-417	-412	-407
	Mutaties algemene uitkering	216	1.119	1.772	1.880	1.525

Toelichting op de septembercirculaire 2024 per regel**Uitkeringsfactor, algemeen***Ad 1. Afrekening ruimte onder BCF-plafond 2024 (voorschot)*

Jaarlijks wordt bij de septembercirculaire een inschatting gemaakt van de declaraties door gemeenten bij het BTW Compensatie Fonds (BCF). De ruimte onder het plafond voor gemeenten is voor 2024 geraamd op € 446,7 miljoen. Dit is € 224 miljoen lager dan geraamd bij de septembercirculaire 2023. De ontwikkeling van de uitgaven wordt vlak doorgetrokken. Hierbij is rekening gehouden met de jaarlijkse toevoegingen (taakmutaties) aan het BCF. Bij deze aanname blijft voor alle jaren sprake van ruimte onder het BCF-plafond. De ruimte onder het plafond is in alle jaren afgenomen ten opzichte van de ramingen bij de septembercirculaire 2023.

In de meicirculaire 2024 werd de ruimte onder het plafond 2023 definitief afgerekend op € 573 miljoen. Gebaseerd op deze uitkering is voor 2024 en verder een stelpost opgenomen. De voorschotuitkering is lager dan waarmee is rekening gehouden. De stelpost (zie Ad. 16) wordt voor het jaar 2024 op nul gezet en voor de jaren 2025 e.v. verlaagd.

Bij de meicirculaire 2025 volgt de definitieve afrekening van het jaar 2024.

Ad 2. Uitkeringsfactor, ontwikkeling uitkeringsbasis, WOZ-waarden mutaties, maatstaf ozb: WOZ-waardering en aanpassing rekentarieven en hoeveelheidsverschillen

Ontwikkeling uitkeringsbasis

Bij de ontwikkeling van de uitkeringsbasis gaat het om de mutaties van de landelijke aantallen inwoners, woonruimten, leerlingen, uitkeringsgerechtigden, WOZ-waarden enzovoort. In de veronderstelling dat het te verdelen bedrag niet toeneemt als de hoeveelheid (Q) stijgt (of daalt), zal per maatstaf het maatstafgewicht (P) evenredig moeten dalen (of stijgen). Dat is een ingewikkelde methode en daarom wordt gekozen voor een eenvoudige oplossing, namelijk een daling (of stijging) van de uitkeringsfactor.

Hoeveelheidsverschillen

Bovenstaande 'ontwikkeling uitkeringsbasis' is gebaseerd op de landelijke aantallen. Op gemeentelijk niveau kan/zal de ontwikkeling afwijken. De maatstafgewichten worden continu geactualiseerd. Met name het Centraal Bureau voor de Statistiek (het CBS) speelt hier een rol in. Van een aantal maatstaven kunnen we zelf een inschatting maken van de aanpassing (bijv. aantal inwoners, aantal woonruimten). Maar van een groot aantal maatstaven is dit niet mogelijk en 'overkomt' de actualisatie ons. Bijvoorbeeld maatstaven met betrekking tot de centrumfunctie, omgevingsadressendichtheid, onderwijsachterstand, inwoners met laagopleidingsniveau met drempel, inwoners met migratieachtergrond en huishoudens met laag inkomen boven drempel. Naast het feit dat de maatstaven volatiel zijn, is de financiële impact van een mutatie in het aantal bij een aantal van deze maatstaven – door het gewicht – groot. Met name de actualisatie van de maatstaven huishoudens met laag inkomen boven drempel, loonkostensubsidie, leerlingen (V)SO, onderwijsachterstand en omgevingsadressendichtheid hebben gezorgd voor een toename van de algemene uitkering.

Actualisatie uitkeringsfactor i.v.m. met correctie naar contante prijzen

De rijksoverheid neemt in de meerjarenraming een loon/prijsontwikkeling op en raamt inclusief inflatie. De septembercirculaire 2024 heeft als prijspeil 2025. Ongeveer twee derde van de gemeenten raamt echter tegen constante prijzen omdat ze een stabiel budgettair beeld willen creëren, lasten en baten houden hetzelfde niveau. Zo ook de gemeente Heemskerk. Bij deze gemeenten wordt vanaf het jaar T+2 (in casu 2026) het effect van de inflatie uit de uitkeringsfactor gehaald. Het ministerie van BZK biedt de gemeenten, die ramen tegen constante prijzen, op hun website handreikingen in een apart rekenblad om zelf berekeningen te maken. Dit is een correctie op basis van de pbbp (prijs bruto binnenlands product). Omdat de verwachte kostenstijging van een gemeente niet precies het bruto binnenlands product volgt, hebben wij er voor gekozen om de uitkeringsfactor te corrigeren met een gecombineerde index (60% loonvoet sector overheid, 20% bruto overheidsinvesteringen (iboi) en 20% overheidsconsumptie netto materieel (imoc)). Deze index is hoger en leidt – voorzichtigheidshalve – tot een grotere aftrek.

Overigens was de correctie meegenomen bij de meicirculaire groter dan de berekende correctie nu bij de septembercirculaire. Hetgeen voor nu bij de septembercirculaire voordeliger uitpakt.

De belangrijkste reden voor dit voordeel is de aangepaste verwachting van het Centraal Planbureau voor de loonvoet sector overheid in het jaar 2026. In het CEP 2024 (bij de meicirculaire 2024) was deze index 3,8. Nu in het MEV 2025 (bij de septembercirculaire 2024) is het 2,1 geworden. Deze daling telt voor 60% mee in de gecombineerde index en leidt daardoor tot een lagere aftrek (is voordeel).

Taakmutaties

Ad 3. Wet op de lijkbezorging

De inwerkingtreding van het wetsvoorstel van de modernisering van de Wet op de lijkbezorging (Wlb) is voorzien op 1 januari 2026. Ten behoeve van de financiering van de beoogde wettelijke uitbreiding van de taken van de gemeentelijke lijkschouwer is voor de periode 2026-2031 jaarlijks € 3,2 miljoen naar de algemene uitkering overgeheveld. De middelen worden toegevoegd aan het cluster Bestuur

en ondersteuning. Voor de jaren 2032 en verder dient over het structureel toekennen van middelen in het kader van het programma Werk aan Uitvoering (WaU) nog een besluit te worden genomen door de Ambtelijke Commissie Uitvoering (ACU).

Ad 4. Toezicht en handhaving aanpassing kwaliteitseisen kinderopvang

In de Voorjaarsnota 2024 zijn middelen vrijgemaakt voor incidentele meerkosten voor toezicht en handhaving op aangepaste kwaliteitseisen in de kinderdagopvang, buitenschoolse opvang en meertalige opvang voor 2024 en 2025. De aanpassingen zijn in werking getreden op 1 juli 2023, 1 februari 2024 en 1 juli 2024. Het gaat om kosten van implementatie van de regelgeving bij gemeenten en GGD'en en het uitvoeren van de eerste keer toezicht en handhaving op de aangepaste kwaliteitseisen. Zoals aangekondigd in de meicirculaire 2024 worden deze middelen nu aan de algemene uitkering toegevoegd. Het gaat om € 1,1 miljoen in 2024 en € 1,8 miljoen in 2025. De middelen worden toegevoegd aan het cluster Sociale basisvoorzieningen.

Ad. 5. Kinderopvang Sociaal Medische Indicatie

De Sociaal Medische Indicatie (SMI) is een gemeentelijke regeling om gezinnen die geen recht hebben op Kinderopvangtoeslag, maar die ook niet in staat zijn de zorg voor hun kinderen volledig te dragen vanwege sociale of medische problematiek, een vergoeding te kunnen bieden voor het gebruik van kinderopvang. Door verschillende ontwikkelingen is de SMI budgettair steeds meer onder druk komen te staan. Om dit te kunnen ondervangen, wordt het SMI budget in een aantal stappen verhoogd. Voor de jaren 2025-2027 gaat het om € 5,4 miljoen, voor 2028 gaat het om € 5,5 miljoen en vanaf 2029 om jaarlijks € 10 miljoen. De middelen worden toegevoegd aan het cluster Sociale basisvoorzieningen.

Ad. 6. Bijstand jongerennorm

Gemeenten kunnen vanuit de bijzondere bijstand een aanvulling op de bijstand aan 21-minners geven als hun ouders niet bij kunnen springen. Met het wetsvoorstel Participatiewet in balans wordt de bijzondere bijstand met ingang van 1 januari 2026 overgeheveld naar de algemene bijstand. De aanvulling op de bijstand is bedoeld voor algemeen noodzakelijke kosten van het bestaan en daarmee is de algemene bijstand het juiste instrument voor dit soort kosten. Daarom worden er middelen vanuit de algemene uitkering (cluster Participatie) overgeheveld naar de algemene bijstand, op de begroting van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW). Het gaat om jaarlijks € 9,4 miljoen vanaf 2026.

Ad. 7. Indexatie WMO demografie

In onze conceptbegroting 2025 is al structureel rekening gehouden met demografie/vergreijzing. Omdat deze kosten al verwerkt zijn in de begroting deze middelen vrijvallen ten behoeve van het (begrotings)saldo (en hoeven niet te worden gealloceerd).

De toelichting in de septembercirculaire op deze ontvangen middelen luidt als volgt:

Met de VNG is afgesproken dat in de toekomst (een nader te bepalen deel van) de Wmo niet langer via de algemene uitkering van het Gemeentefonds gaat, maar via een aparte financiering. Afhankelijk van de gekozen bekostigingsvorm wordt een passende geobjectiveerde indexering onderzocht die ook rekening houdt met kostenontwikkeling en demografie/vergreijzing. Vooruitlopend op de uitwerking is bij Voorjaarsnota 2024 op de Aanvullende Post een jaarlijkse tranche van € 75 miljoen vanaf 2026 oplopend tot € 300 miljoen in 2029 gereserveerd voor een aanvullende indexering voor demografie. Het kabinet heeft deze middelen bij Miljoenennota 2025 overgeheveld naar het begrotingsartikel Accres (hoofdstuk 60) zodat gemeenten hier rekening mee kunnen houden in hun meerjarenbegroting. In deze circulaire zijn deze middelen toegevoegd aan het cluster Individuele voorzieningen Wmo, omdat de middelen betrekking hebben op de Wmo en dan ook conform de

maatstaven in dit cluster worden verdeeld.

Ad. 8. Vervallen besparing jeugdzorg

Het kabinet Rutte IV had besloten om te besparen op jeugdzorg. Deze besparing (oplopend tot € 511 miljoen in 2027) was in mindering gebracht op de middelen voor jeugdzorg op de aanvullende post van het ministerie van Financiën. Het nieuwe kabinet Schoof kiest ervoor om deze besparing te laten vervallen. De genoemde besparing wordt daarom nu toegevoegd aan het cluster Individuele voorzieningen jeugd van de algemene uitkering van het gemeentefonds. Het gaat om € 500 miljoen in 2026 en € 511 miljoen vanaf 2027. In de meicirculaire 2024 is reeds gemeld dat de besparing van € 500 miljoen voor 2025 nog niet gerealiseerd kon worden en dat daarom voor 2025 een bedrag van € 500 miljoen is toegevoegd aan de algemene uitkering van het gemeentefonds.

In ons geval gaat het om ruim € 926.000 in 2026 en € 940.000 in 2017 en verder. Tegenover deze meevaller in het gemeentefonds staat, evenals voor het jaar 2025 het geval was, een taakstelling Jeugd in de begroting van € 900.000. Deze taakstelling kan nu in ook voor de jaren 2026 en verder zijn geheel komen te vervallen. Per saldo levert dit een klein voordeel op, omdat de extra middelen die wij ontvangen iets hoger zijn dan de vervallen taakstelling. In 2026 is het voordeel € 26.000 en 2017 en verder € 40.000.

Ad. 9. Digitaal stelsel omgevingswet

Op grond van de Beheerovereenkomst van 18 december 2018 dragen de gemeenten vanaf 1 januari 2020 jaarlijks 70% bij aan de kosten van beheer en doorontwikkeling van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) en het Informatiepunt Leefomgeving (IPLO). De gemeentelijke bijdrage is vanaf 2020 structureel overgeheveld van het gemeentefonds naar de begroting van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), te weten € 18,0 miljoen per jaar.

Met deze taakmutatie wordt deze gemeentelijke bijdrage structureel verhoogd, conform de aanvullende afspraken in het Bestuurlijk Overleg Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO) van 13 juli 2023 op basis van het prijspeil 2024 (CPB index 3,5%), naar € 31,4 miljoen vanaf 2024. Het nog over te hevelen bedrag voor 2024 bedraagt € 10,6 miljoen, aangezien reeds € 20,9 miljoen naar de begroting van BZK is overgeheveld (de hiervoor genoemde € 18 miljoen aangevuld met indexatie). De aanvullende bijdrage voor de periode 2025-2029 is nu opgenomen. Het bedrag voor 2029 is op basis van de huidige afspraken het structurele bedrag dat wordt uitgenomen. De middelen worden onttrokken aan het cluster Bestuur en ondersteuning.

Mutaties in integratie-, decentralisatie- en suppletie uitkeringen

Onder deze reden zijn mutaties opgenomen in reeds bestaande Integratie-, decentralisatie- of suppletie-uitkeringen. Voor de onderliggende reden van de mutatie verwijzen we naar de circulaire die u als basis heeft geselecteerd voor deze analyse (zie onder de kop van dit rapport).

Ad. 10. Landelijke Aanpak Adreskwaliteit

Op 15 mei 2023 is de wetswijziging van de Wet basisregistratie personen (Wbrp) in werking getreden waarbij wordt voorzien in een taak voor de minister van BZK om colleges van burgemeester en wethouders te ondersteunen bij het onderzoek of een persoon als ingezetene in de Basisregistratie Personen (BRP) op een adres in de gemeente dient te worden ingeschreven en bij het onderzoek naar de juistheid van de gegevens betreffende het adres van een ingezetene in de BRP. Deze aanpak staat bekend onder de naam Landelijke Aanpak Adreskwaliteit (LAA).

Met dit voorstel wordt beoogd de adreskwaliteit in de BRP te verbeteren. Deze wetswijziging leidt tot meer werk bij gemeenten. Zoals reeds in september 2022 gemeld zal het ministerie van BZK hier incidenteel € 3 miljoen aan bijdragen. Dit bedrag is gebaseerd op de impactanalyse van de VNG en de verwachting dat gemeenten ca. 22.000 signalen kunnen verwerken. De verdeelsleutel bestaat uit een startbedrag van € 1.500 per gemeente (waarmee het voor elke gemeente mogelijk is om

kwaliteits-bevorderende maatregelen te nemen) en een vergoeding op basis van te verwachten signalen per gemeente (het zogenaamde potentieel). Deze verdelingssystematiek wordt over 2 jaar geëvalueerd.

Omdat circa een derde van de gemeenten externe partijen betrekken bij het uitvoeren van huisbezoeken zal een bedrag van € 144.000 in het BTW-compensatiefonds worden gestort waardoor € 2,9 miljoen via de decentralisatie-uitkering wordt uitgekeerd.

Ad. 11. Wet betaalbare huur

Met de Wet betaalbare huur wordt de op 1 juli 2023 in werking getreden Wet goed verhuurderschap gewijzigd. Daarmee krijgen gemeenten de bevoegdheid om toezicht te houden en handhavend op te treden met betrekking tot:

- De maximale huurprijzen die gelden op grond van het woningwaarderingssysteem (WWS).
- De maximale huurverhogingen in de gereguleerde sector.
- De informatieplicht op verhuurders om hun huurders een puntentelling te overleggen bij het afsluiten van een contract.

Het Rijk stelt middelen ter beschikking om gemeenten financieel te ondersteunen bij de implementatie en uitvoering van het wetsvoorstel. De financiering bestaat uit een incidentele bijdrage van circa € 5,5 miljoen in 2024 voor de eenmalige kosten die gemeenten maken bij de implementatie van het wetsvoorstel. Deze implementatiegelden worden verdeeld aan de hand van de grootte van de gemeenten.

Daarnaast ontvangen gemeenten een bijdrage voor het ontvangen en behandelen van meldingen en de handhaving op deze meldingen. Voor deze werkzaamheden ontvangen gemeenten vanaf 2024 een structurele bijdrage van circa € 6,5 miljoen per jaar. Deze middelen worden verdeeld op basis van het aandeel private huur per gemeente en de lokale woningmarktdruk (gemeten op basis van de gemiddelde WOZ-waarde).

Vanwege de piekperiode in de eerste jaren na inwerkingtreding van de wet is er een aanvullende incidentele bijdrage beschikbaar. De incidentele middelen worden in de periode 2024-2028 uitgekeerd op basis van inschattingen van de piek. Daarmee wordt er zorg voor gedragen dat de gemeenten die naar verwachting veel meldingen zullen ontvangen, hiervoor ook gecompenseerd worden. Deze incidentele middelen worden eveneens verdeeld op basis van het aandeel private huur per gemeente en de lokale woningmarktdruk (gemeten op basis van de gemiddelde WOZ-waarde).

Ad. 12. Alleenverdienersproblematiek 2023-2024

Gemeenten kunnen financiële ondersteuning bieden aan huishoudens die als gevolg van de alleenverdienersproblematiek in 2023 en 2024 onder het bestaansminimum uitkomen. Gemeenten kunnen de gemiste huur- en zorgtoeslag compenseren vanuit de individuele bijzondere bijstand. De Tweede Kamer heeft met de motie Warmerdam c.s. verzocht om de betrokken huishoudens actief te benaderen. Met de VNG is afgesproken dat gemeenten dit gefaseerd oppakken. Ter ondersteuning van gemeenten is een handreiking opgesteld. Ook konden gemeenten een lijst met vermoedelijk betrokken huishoudens opvragen bij het Inlichtingenbureau. Deze lijsten zijn begin juli verstrekt. Via deze decentralisatie-uitkering ontvangen gemeenten budget om aan de betreffende huishoudens bijzondere bijstand te verstrekken. Nu wordt een bedrag van € 22,6 miljoen uitgekeerd. Gemeente Heemskerk ontvangt voor 2024 € 51.280. Een toelichting op dit budget staat op rijksoverheid.nl. De hoogte van het budget per gemeente is mede gebaseerd op informatie van de Belastingdienst over (1) de voorlopige aantallen huishoudens waar de alleenverdienersproblematiek speelt, en (2) de gemiddelde hoogte van de misgelopen toeslagen. De budgetten worden zo nodig bijgesteld wanneer definitieve gegevens beschikbaar zijn, naar verwachting bij de meicirculaire 2025 en de meicirculaire 2026.

Ad. 13. Openbare bibliotheken

In de periode 2023-2024 konden gemeenten een specifieke uitkering ontvangen voor het versterken van het lokale bibliotheekstelsel. Daarna zal een wettelijke zorgplicht voor gemeenten worden ingevoerd ten aanzien van de openbare bibliotheek. Voor het uitvoeren van deze taak zullen gemeenten een structurele bijdrage via het gemeentefonds ontvangen. In de periode tussen de specifieke uitkering en de invoering van de wettelijke zorgplicht ontvangen de gemeenten een decentralisatie-uitkering, om zich op de periode van de zorgplicht te kunnen voorbereiden. Hiervoor is in 2025 en 2026 in totaal een bedrag van € 59,3 miljoen beschikbaar. Dit bedrag wordt over alle gemeenten verdeeld op basis van een bedrag van € 2,95 per inwoner. Voor kleinere gemeenten waar het bedrag per inwoner leidt tot een bedrag lager dan € 100.000 wordt de uitkering aangevuld tot € 100.000.

Ad. 14. Einde lening inburgeringsplicht (ELIP)

In het bestuurlijk overleg van april 2020 zijn tussen het ministerie van SZW en de VNG afspraken gemaakt over het ondersteunen van de zogenaamde ELIPs. Dit zijn inburgeraars die hun lening voor de inburgering (vrijwel) volledig hebben uitgeput, maar nog steeds inburgeringsplichtig zijn. De afspraken zijn met ingang van 1 januari 2023 geformaliseerd in de regelgeving. In het besluit Inburgering is nu opgenomen dat gemeenten inburgeraars die onder de ELIP-definitie gerekend worden, hulp en begeleiding kunnen aanbieden.

Gemeenten kunnen inburgeraars die tot deze doelgroep behoren begeleiden. Gemeenten gaan zelf over de wijze van invulling van de begeleiding. Via een decentralisatie-uitkering worden middelen aan gemeenten beschikbaar gesteld ten behoeve van begeleiding en het in een beperkt aantal gevallen financieel ondersteunen van ELIP's bij het betalen van extra cursussen of examengelden.

In de meicirculaire 2024 is € 840.000 verdeeld, zie paragraaf 3.2.9 van de meicirculaire 2024. Bij Voorjaarsnota 2024 is voor 2024 een bedrag van € 1,4 miljoen extra beschikbaar gesteld dat nu naar het gemeentefonds is overgeheveld. De extra middelen worden in deze circulaire verdeeld op basis van het aantal ELIPs per gemeente gemeten op basis van de cijfers van de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) per 1 januari 2024. Na publicatie van de meicirculaire is aan het licht gekomen dat er een rekenfout is gemaakt in de verdeling, de cohorten 2013 t/m 2017 waren namelijk niet meegenomen in de berekening. Dit is hersteld in de verdeling van de € 1,4 miljoen in deze circulaire.

Ad. 15. Participatie (IU) Afschaffen lage-inkomensvoordeel

Het Rijk compenseert gemeenten via de integratie-uitkering Participatie (IU Participatie) vanaf 2025 voor de afschaffing van het lage-inkomensvoordeel (LIV) in de sociale werkvoorziening. Zie voor meer informatie het Gemeentenieuws van SZW 2024-3.

Voor het jaar 2025 wordt bij deze septembercirculaire in totaal € 19,8 miljoen toegevoegd aan de IU Participatie. Aangezien het een bedrag per plek betreft, loopt de compensatie voor de Wsw na 2025 af met de afbouw van de Wsw (€ 13,4 miljoen in 2025, teruglopend naar € 0 vanaf 2048). De compensatie voor beschut werk loopt op met het landelijk aantal plekken in de ministeriële regeling (€ 6,4 miljoen in 2025, oplopend naar € 16,8 miljoen vanaf 2048).

De compensatie betreft structureel een bedrag per plek: € 554 per plek in beschut werk (standaardplek van 31 uur per week) en € 400 per volledige dienstbetrekking op een interne plaatsing op basis van de Wet Sociale werkvoorziening (Wsw) (standaardeenheid van 36 uur per week en gewogen naar arbeidsbeperking). Aangezien het Wsw-macrobudget binnen de IU Participatie over alle volledige dienstbetrekkingen wordt verdeeld, interne plaatsingen én detacheringen, is het bedrag per plek interne plaatsing (€ 400) omgerekend naar een bedrag per volledige dienstbetrekking. De omrekening komt uit op € 240 voor een volledige dienstbetrekking (standaardeenheid van 36 uur per week en gewogen naar arbeidsbeperking) in de Wsw. Voor werknemers in de Wsw zonder interne plaatsing komt het loonkostenvoordeel Banenafpraak structureel beschikbaar.

Ad. 16. Stelpost ruimte onder BCF-plafond

De provinciaal toezichthouder gaat akkoord met een raming die maximaal gebaseerd is op de meest recente gerealiseerde ruimte onder het plafond. Dit betreft de extra ruimte onder het BCF-plafond van het jaar 2023 te weten € 573 miljoen. Bij de meicirculaire 2024 is de stelpost gebaseerd op dit bedrag. In de septembercirculaire 2024 wordt de (voorlopige) ruimte onder het BCF-plafond als voorschot uitgekeerd. Dit bedrag is gebaseerd op € 447 miljoen. De stelpost 2024 komt daarmee te vervallen.

Omdat het bedrag 2024 lager lijkt te worden dan in 2023 en er in de septembercirculaire staat aangegeven dat de ruimte onder het plafond in alle jaren is afgenomen ten opzichte van de ramingen bij de septembercirculaire 2023 wordt de stelpost – evenals voorgaande jaren - naar beneden bijgesteld en wordt nu gebaseerd op 80% van het laatst bekende bedrag.

De stelpost bedraagt nu € 706.000.

De raad van de gemeente Heemskerk besluit;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 22 oktober 2024;

b e s l u i t :

1. Kennis te nemen van de septembercirculaire 2024 en de daarbij behorende financiële effecten voor de gemeente Heemskerk.
2. De financiële effecten van dit raadsvoorstel te verwerken via de 11^e wijziging van de begroting 2024 (effecten jaar 2024) en de 1^e wijziging van de begroting 2025 (effecten 2025 en verder).

Aldus vastgesteld door de raad van de gemeente
Heemskerk in zijn openbare vergadering van
7 november 2024

de raad voornoemd,

W.J. Vrolijk-Gevaert
de griffier,

A.H.J.J. Luijten
de voorzitter,